

Новата европейска Обща селскостопанска политика (ОСП)

Новата ОСП, която ще започне да се прилага от началото на 2023 г., има за цел да насърчи устойчив и конкурентоспособен селскостопански сектор, който може да подкрепи поминъка на земеделските стопани и да осигури здравословна и устойчива храна за обществото, както и жизнеспособни селски райони.

Преходът към устойчиво селското стопанство, както и съживяването и устойчивото развитие на селските райони заемат централно място в Европейския зелен пакт. Основни части на пакта са Стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030г., разработени за постигането на справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система и възстановяване на биологичното разнообразие в Европа и света.

Стратегията на ЕС „От фермата до трапезата“ за изграждане на устойчиви хранителни вериги цели да защити природата, да осигури здравословни храни и да подкрепи земеделските стопани.

Цели в стратегията за 2030 г:

- 50% намаление на използването на пестициди;
- Поне 20% намаление на използването на изкуствени торове;
- 50% намаление на продажбите на антимикробни средства за селскостопанските животни;
- 25% от земеделската земя да бъде обработвана по правилата за био земеделие.

Стратегията „От фермата до трапезата“ е една възможност за подобряване на начина на живот, на здравето и на околната среда. Въпреки че обществата все повече се урбанизират, хората искат да знаят повече за своите храни. Те желаят храните, които потребяват, да са пресни, по-малко преработени и произведени по устойчив начин. По време на сегашната пандемия се засилиха призивите за по-къси вериги на доставките.

Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. е всеобхватен, амбициозен и дългосрочен план за опазване на природата и обръщане на процеса на влошаване на състоянието на екосистемите. Стратегията има за цел до 2030 г. биологичното разнообразие в Европа да се изведе на пътя към възстановяване и съдържа конкретни действия и ангажименти.

Целта на стратегията е до 2030 г. Европа да поеме по пътя на възстановяването на биологичното разнообразие, което ще бъде от полза за хората, климата и планетата.

В контекста на периода след COVID-19 стратегията има за цел да се изгради устойчивост на нашите общества спрямо бъдещи заплахи, като например:

- последиците от изменението на климата;
- горски пожари;
- прогнатоволствена несигурност;
- епидемии - включително чрез защита на дивата флора и фауна и борба с незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна.

Вследствие на избухналата неотдавна пандемия от COVID-19 необходимостта от защита и възстановяване на природата става все по-наложителна. В контекста на пандемията преосмисляме взаимовръзките между собственото си здраве и здравето на екосистемите и се убеждаваме в необходимостта от устойчиви вериги на доставки и модели, които не надхвърлят възможностите на планетата. Опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и добре функциониращите екосистеми са от ключово значение за повишаване на нашата устойчивост и за предотвратяване на появата и разпространението на болести в бъдеще.

Новата ОСП ще бъде един от ключовите инструменти за постигане на целите заложи в Стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030г. За периода 2023—27 г. ОСП ще бъде изградена около ге-

вет ключови цели. Страните от ЕС ще създават своите **стратегически планове за ОСП** въз основа на тези цели в социалната, екологичната и икономическата сфера.

- **гарантиране на справедливи доходи за земеделските стопани** - Подпомагане на надеждни земеделски доходи и устойчивост в Съюза с оглед на подобряването на продоволствената сигурност.
- **повишаване на конкурентоспособността** - Повишаване на конкурентоспособността и производителността на селското стопанство по устойчив начин, за да се отговори на предизвикателствата, свързани с по-голямото търсене в условията на ограничени ресурси и несигурност по отношение на климата.
- **възстановяване на баланса на силите в хранителната верига** - Подобряване на позицията на земеделските стопани по веригата за създаване на стойност
- **действия за борба с изменението на климата** - Принос за

смякчаване на последиците от изменението на климата и за адаптиране към него, както и за устойчивата енергия.

- **грижа за околната среда** - Насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух.
- **опазване на ландшафта и биологичното разнообразие** - Допринасяне за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта.
- **подпомагане на смяната на поколенията** - Модернизиране на селскостопанския сектор чрез привличане на млади хора и подобряване на развитието на тяхната стопанска дейност.
- **жизнеспособни селски райони** - Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително на биоикономиката и на устойчивото горско стопанство.
- **запазване на качеството на храните и здравето** - Подобряване на мерките, предприемани в селското стопанство в ЕС в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, включително за устойчиво производство на безвредна и питателна храна, намаляване на хранителните отпадъци, както и за хуманно отношение към животните.

На 25 юни 2021 г. се постигна **политическо споразумение** между Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз за Новата обща селскостопанска политика, като тя става по-справедлива, по-екосъобразна, с **по-силен акцент върху хуманното отношение към животните и по-гъвкава**.

От януари 2023 г. държавите член и земеделският сектор трябва да се стремят за постигането на по-амбициозни цели за опазване на околната среда и във връзка с климата, съобразени с целите на Европейския зелен пакт. Също така, в новата ОСП

е предвидено по-справедливо разпределяне на помощта по отношение на малките и средните семейни земеделски стопанства, както и за младите селскостопански производители. Всяка държава членка ще изготви стратегически петгодишен план за прилагането на ОСП, като следва въведени на равнище ЕС опростени правила. Това ще позволи да бъдат взети предвид местните особености и да се наблегне върху постигането на резултати.

По-справедлива ОСП

За пръв път в ОСП е заложено социално изискване, което означава, че за да бъдат подпомагани по линия на ОСП, селскостопанските производители ще трябва да съблюдават известни елементи на европейското социално и трудово право.

Преразпределянето на подпомагането ще бъде задължително. Държавите членки ще преразпределят **най-малко 10 % в полза на по-малките стопанства**, като в стратегическия си план ще трябва да посочат как планират да действат. Подпомагането на **младите селскостопански производители** (до 40 години вкл.) ще трябва за всяка държава членка да възлиза вече **поне на 3 % от бюджета** ѝ за подпомагане на доходите по ОСП. Тук би могло да спада подпомагането на доходите, на инвестициите, на започването на дейност от млад селскостопански производител и др.

По-екосъобразна ОСП

Новата ОСП ще подпомага прехода към по-устойчиво селско стопанство с по-амбициозни цели във връзка с климата, за опазване на околната среда, както и за хуманно отношение към животните. Така провеждането ѝ е съобразено с **Европейския зелен пакт** и с неговите стратегии „**От фермата до трапезата**“ и за **биологичното разнообразие за 2030 г.** Предвидени са и нови инструменти, които, съчетани с нови работни подходи, ще доведат до по-целенасочени и по-ефективни действия във връзка с климата, за опазване на околната среда, както и за хуманно отношение към животните.

Съгласуваност с Европейския зелен пакт: Новата ОСП е напълно съобразена със законодателството на ЕС в областта на околната среда и климата. Плановете за ОСП ще допринесат за постигането на целите на Стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие. Те ще бъдат актуализирани с оглед на промените в законодателството в областта на климата и околната среда в резултат на Европейския зелен пакт.

Обвързващи изисквания: минималните изисквания, които селскостопанските производители трябва да съблюдават, за да бъдат подпомогани по линия на ОСП, вече са по-строги. Например във всяко стопанство поне 3 % от обработваемата земя ще бъде предвидена за непроизводствени цели и в полза на биоразнообразието, като чрез подпомагане по линия на екосхемите тази площ може да достигне 7 %. Влажните зони и торфищата ще бъдат поставени под закрила.

Държавите членки ще бъдат задължени да предлагат **екосхеми**. С този нов доброволен, за земеделците, инструмент ще се възнаграждават селскостопанските производители, чиято дейност е с грижа към околната среда и с ограничено въздействие върху климата (биологично земеделие, агроекология, интегрирано управление на вредителите и др.) и които подобряват жизнените условия на животните. Държавите членки ще трябва да заделят за екосхеми най-малко 25 % от бюджета си за подпомагане на доходите, което представлява общо 48 млрд. евро от бюджета за директни плащания.

Най-малко 35 % от финансирането за развитие на селските райони ще бъде предвидено за **агроекологични ангажименти** — грижа към околната среда, ограничено въздействие върху климата, хуманно отношение към животните.

Бюджетът на ОСП трябва да допринася значително за общите разходи на Съюза по отношение на климата. За да бъдат изчисленията реалистични и надеждни Комисията ще изостави съществуващите методи и ще прибегне до нов, диференциран подход.

По-гъвкава ОСП

Новата ОСП ще функционира по нов начин: всяка държава членка ще изготви национален стратегически план за ОСП, в който се посочва как ще бъдат постигнати целите на ОСП и целите на Европейския зелен пакт, описани в Стратегията „От фермата до трапезата“ и в Стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г..

От своя страна, следните елементи увеличават ефективността на новата ОСП:

- Опростени правила на равнище ЕС.
- От 2024 г. нататък държавите членки ще трябва да предават на Комисията годишен доклад за качеството на изпълнението и да провеждат с нея годишна среща за преглед на постигнатото.
- През 2025 и 2027 г. Комисията ще проучи качеството на изпълнението на стратегическите планове по ОСП и при необходимост ще поиска от дадената държава членка да предприеме мерки.
- Прилагането на ОСП и качеството на изпълнението на стратегическите планове по ОСП ще се оценява с помощта на набор от общи за всички показатели.

Засилване на позицията на селскостопанските производители в конкурентната среда на хранително-вкусовата промишленост:

- В новата ОСП е заложен общ стремеж за пазарна ориентираност на селскостопанските производители от ЕС, т.е. за съобразяване с пазарните сигнали и същевременно — за възползване от търговските възможности за пласиране на продукцията извън ЕС.
- Също така се засилва позицията на селскостопанските производители по проговолствената верига, като се разширяват възможностите за техни съвместни действия, в т.ч. чрез прилагането на някои изключения от правото в областта на конкуренцията.
- Въвежда се нов селскостопански резерв с минимален годишен бюджет от 450 млн. евро за финансиране на пазарни мерки в кризисни ситуации.

Ролята на представителите на ДПС в ЕП

ДПС бе активен участник в процеса на изработване и отстояване на основни елементи от структура на новата Обща селскостопанска политика на Съюза в Европейския парламент. Част от основните ни приоритети бяха:

- опростяване и намаляване на административната тежест;
- прозрачност и предвидимост;
- по-справедливо разпределение на средствата по отношение на малките земеделски производители;
- повече средства за биоземеделие;
- запазване на преходната национална помощ;
- постигане на външна и вътрешна конвергенция по отношение на директните плащания;
- създаване на повече стимули за опазване на биоразнообразието;
- подпомагане на сектора за постигане на високите амбиции, залегнали в Зеления пакт;
- заделяне на достатъчно средства за инвестиции и в селските райони;
- постигане на баланс между зелените амбиции и интересите на земеделците;

- изработването на гарант, предвиждащ, достигане на директните плащания до реалните земеделски стопани;
- изравняване на нивата на директните плащания;
- предвиждане на достатъчно възможности за подобряване качеството на живот в селските райони;
- доброволни тавани на директните плащания.

ДПС в групата „Обнови Европа“ работи за съвместяване на икономическите амбиции и екологичните предизвикателства, като настояваше да се предостави по-голяма гъвкавост, даваща на държавите членки възможността да прилагат мерки, отговарящи на спецификите и нуждите на сектора.

Приоритетите на ДПС за чиста храна, чиста вода и чист въздух намериха своето място в ОСП, а също и засилването на подкрепата за малките земеделски производители, за което ДПС настояваше от самото начало. За ДПС винаги е било важно малките и средните стопанства да имат гарантиран, адекватен бюджет, улеснен достъп до средствата и облекчени административни процедури.

Основополагащо за ДПС бе да се намери баланса между зелените амбиции и интересите на земеделците и да подобрим предложенията на Комисията, в тази връзка. Поради тази причина партията обърна сериозно внимание на диалога с бранша в България, стремейки се да отрази техните притеснения и искания.

ДПС активно отстояваше позицията, че мерките, предвидени по ОСП, трябва да бъдат комбинирани - доброволни и задължителни, а целите следва да бъдат реалистични, основани на задълбочени научни анализи и оценка на риска. Особено важно е постигането на високите цели да бъде обезпечено в нужния финансов ресурс.

Делегацията на ДПС, като част от групата Обнови Европа, направи максимума в усилията си за да се достигне до изравняване на нивото на директните плащания в ЕС. ДПС, заедно с други членове на ЕП, внесе предложения за изменения, целящи постигането на тази цел. За съжаление обаче, консенсус по този въпрос не се постигна и външната конвергенция не намери своето мяс-

то в тази реформа на ОСП. Все пак, трябва да се отчете като позитивна стъпка напред, предвиждането на разпоредби целящи засилване на вътрешната конвергенция. ДПС се продължи да настоява и да работи за изравняване на плащанията в ЕС като ще работи заедно със своите международни партньори и ще използва всяка възможност и различни инструменти за постигането на тази цел

Движението работеше за изграждането на Обща селскостопанска политика, която да насърчава и подпомага устойчиво и модерно земеделие, с грижа към хората и природата. За партията бе важно да се предвидят и целенасочени мерки за стимулиране на млади фермери, което да осигури приемственост в сектора.

Ролята на група „Обнови Европа“

Ролята на група „Обнови Европа“ беше решаваща за успешното приключване на преговорите и постигане на компромиса, със Съвета, в полза на структурната модернизация на Общата сел-

скостопанска политика, така че селскостопанската дейност да може да комбинира икономическата конкурентоспособност и социалните и екологичните цели на Зеления пакт.

Обнови Европа защити модерна селскостопанска политика, която отговаря на очакванията на европейските граждани и предлага редица възможности на нашите фермери. Тази реформа цели да подпомогне прехода към зелена икономика, по-специално чрез новите еко-схеми, като същевременно даде възможност на фермерите да имат достойни доходи. Новите еко-схеми са инструмент, който ще помогне на фермерите да повишат доходите си, докато полагат грижа за природата и здравето на потребителите, предлагайки им питателни, екологични продукти. Както групата Обнови Европа настояваше, държавите членки винаги ще бъдат свободни да увеличат допълнително задължителния дял от директните плащания за еко схеми и от средствата за развитие на селските райони за зелени инвестиции и екологични и климатични цели.

Обнови Европа успя да защити новия модел на ОСП, базиран на резултатите и изпълнението, въпреки сериозната съпротива от страна на голяма група членове на Парламента от различни групи. Това ще позволи на държавите членки да си поставят по-високи цели, когато става въпрос за техните зелени амбиции. Финансовите интереси на ЕС ще бъдат по-добре защитени при изпълнението на стратегическите планове на ОСП и прозрачността и предотвратяването на измами, при изразходването на средства от ОСП, ще бъдат съществено подобрени. В допълнение, благодарение на Обнови Европа, Парламентът успя да осигури бюджет за резерва за кризисни ситуации, който ще се финансира от маржовете в бюджета на ОСП, вместо от субсидиите на фермерите, каквато е настоящата практика.

Друг голям успех за ДПС и Обнови Европа бе предвиждането на гаранция за по-справедливото разпределение на директните плащания, чрез установяването на задължително преразпределение на минимум 10% от директните плащания към малки и средни ферми. Това бе сред основните им приоритети още от самото начало на работата по реформата. Подкрепата за заселване на млади фермери и жени в селските райони също е съществено заси-

лена. Обнови Европа винаги обръща специално внимание на тези две групи, осъзнавайки, че те са съществено важни за поддържане на устойчиво земеделие в Европа и за съживяване на селските райони. Обнови Европа работи за въвеждане на механизми за подобряване на възнагражденията на земеделските производители по веригата на хранително-вкусовата промишленост, както и за засилване на прехода към по-устойчив модел на земеделие, с грижа към природата и животните и съответстваща на очакванията на потребителите за качество на продукцията. Както настояваше бранша, Европейския парламент успя да вкара във финалния текст искането за гъвкаво подобряване на съответствието на внесените продукти със стандартите на ЕС в областта на здравето, хуманното отношение към животните и околната среда. Обнови Европа гържеше да се увери, че са предвидени разпоредби гарантиращи, че конкурентоспособността на фермерите в Европа няма да бъде поставена под въпрос.

В процеса на обновяването на Хоризонталния регламент Обнови Европа си бе поставила редица цели, като основните се състояха в опростяване на администрацията и повишаване на прозрачността на институциите. Преминването от система, основаваща се на проверка дали бенефициентите спазват подробни правила, към нов модел, основан на изпълнението и фокусиран върху постигането на резултати, предлага ориентиран към бъдещето и модернизираният път за ОСП по отношение на изпълнението на изискванията за продължителна сигурност и безопасност на храните, високи стандарти и опазване на околната среда и биологичното разнообразие.

Реформите в ОСП постепенно направиха политиката по-пазарно ориентирана, поради което инструментите за пазарна интервенция вече се разглеждат по-скоро като предпазни мрежи, които се използват само в случай на криза.

По отношение на регламента касаещ Общата организация на пазарите, Обнови Европа, отново имаше ключова роля. Обнови Европа споделя разбирането, че ЕС се нуждае от селскостопански пазари и мерки за подпомагане, които да се справят с новите предизвикателства. Групата работи за укрепването на разпоредбите и разработването на процедури, които да спомогнат за

създаването на един справедлив и устойчив сектор, разполагащ с мерки, съобразени с актуалните нужди и пригодни за бърза реакция в случай на нужда.

За 2021 г. и 2022 г. е въведен **пребходен** регламент, с който се преодолява разликата между действащото и новото законодателство. За тези две години чрез промяна на ПРСР 2014 - 2020, държавите членки добавят допълнителни средства от бюджета на новия програмен период 2021 - 2027, които обаче ще договарят по старите правила на периода 2014 - 2020.

Реформата на ОСП обхваща три регламента, които трябва да влязат в сила на 1 януари 2023 г.:

- Регулиране на стратегическия план
- Обновяване на Хоризонталния регламент
- Регламент за общата организация на пазара

1. Новата ОСП предприема по-нататъшни стъпки към по-справедливо разпределение на подпомагането на доходите. Тя ще отговори по-добре на нуждите от доходи на малките и средните семейни стопанства:

- задължителен допълнителен механизъм за **преразпределително подпомагане на доходите** ще покрие най-малко 10 % от пакета за директни плащания;
- Държавите от ЕС могат да дерогират от това задължение или от минималния процент, ако преразпределителните нужди са адекватно посрещнати чрез други средства, например намаляване на плащанията, вътрешно сближаване или териториалност на основното подпомагане на доходите;
- намаляването и определянето на горна граница на директните плащания за стопанства, които получават големи суми, ще бъдат незадължителни за държавите от ЕС. Европейската комисия насърчава всички държави да включат намаляването и определянето на горна граница на помощта в своите стратегически планове с оглед на икономии от мащаба на големите стопанства;
- подкрепата за малките стопанства ще бъде подсилена с възможността различните директни плащания да бъдат заменени с една-единствена помощ за гребни земеделски стопани.

Освен това държавите от ЕС могат да продължат да предоставят ограничена част от своя пакет за директни плащания в подкрепа на някои сектори или видове земеделие в тях, с повишена ефективност. Обвързаното с производството подпомагане ще има за цел преодоляване на трудностите, пред които са изправени, като подобрява тяхното качество, устойчивост или конкурентоспособност.

2. 25 % от директните плащания ще бъдат разпределени за **екосхеми**, което ще осигури по-силни стимули за селскостопански практики, благоприятни за климата и околната среда.

Екосхемите ще се съсредоточат върху общ списък на областите на действие, определени на равнище ЕС, и могат да се използват за подпомагане на практики като биологично земеделие, агроекологични практики, прецизно земеделие, агролесовъдство или възлеродно земеделие, както и подобрения в хуманното отношение към животните. Екосхемите ще бъдат задължителни за държавите от ЕС да включат в своите планове, но доброволни за земеделските стопани:

- **годишни или многогодишни задължения:** екосхемите ще подкрепят годишните или многогодишните ангажименти в съответствие с нуждите, определени в плановете на ОСП. Премиите могат да бъдат определени като „компенсационни„плащания (за допълнителните разходи и загубата на доходи, произтичащи от съответните практики) или като плащания, надхвърлящи компенсацията, при условие че се спазват съответните правила на Световната търговска организация (СТО) „Зелена кутия“. Държавите от ЕС ще използват системи за оценяване или други методи по свой избор, за да гарантират ефективността на екосхемите;
  - **двугодишен „период на обучение“:** по време на двугодишен „период на обучение“ (2023 г. и 2024 г.) дадена държава от ЕС може да изразходва по-малко от 25 % в случай на по-ниска степен на усвояване от страна на земеделските стопани от планираното, при условие че тя съставлява по-голямата част от недостига до края на 2027 г.
3. Новото законодателство включва задължително, но гъвкаво определение за **активен земеделски стопанин**:
- **минимално ниво на селскостопанска дейност:** това ще се основава на обективни и недискриминационни критерии, като например тест за доходите (напр. сравняване на доходите на земеделските стопанства с доходите от други икономически дейности), вложения труд, предмета на дейност на дружеството и включване в регистър;

- **списък на недопустимите икономически дейности:** Държавите от ЕС могат да изготвят списък на икономическите дейности, които може да не получават пряко подпомагане по ОСП;
  - **множествени земеделски стопани и земеделски стопани на непълно работно време:** Държавите от ЕС следва да гарантират, че земеделските стопани, които извършват и други професионални дейности, не са изключени от подпомагането, както и земеделските стопани на непълно работно време;
  - **намаляване на административната тежест:** Държавите от ЕС могат да приемат, че земеделските стопани, които получават директни плащания до 5000 EUR, се считат за активни земеделски стопани.
4. Плащанията по ОСП ще бъдат свързани със спазването на някои разпоредби на европейското трудово право. Съгласно този нов механизъм за **обвързване със социални условия** органите по труда в държавите от ЕС ще трябва да информират разплащателните агенции в селското стопанство поне веднъж годишно за резултатите от собствения си контрол. Ако е необходимо, разплащателната агенция прилага намаление на плащането на земеделския стопанин.

Новият механизъм ще обхваща директиви относно:

- **прозрачни и предвидими условия на труд:** земеделските работници трябва да бъдат информирани писмено за условията на заетост, независимо от отработените часове. Това включва място и вид работа, начало и, когато е приложимо, прекратяване на трудовото правоотношение, информация за изпитателния срок, платения отпуск, сроковете на предизвестие, възнаграждението, модела/графика на работа, информация за социалната сигурност;
- **безопасност и здраве в стопанството:** работодателите трябва да гарантират безопасността и защитата на селскостопанските работници по отношение на селскостопанските работници по отношение на селскостопанските работници по отношение на селскостопанските работници

панските машини и оборудване, защитното облекло и оборудването или опасните вещества.

Осъществимостта на включването на разпоредби относно свободното движение на работници ще бъде оценена до 2025 г. Тъй като механизмът за обвързване със социални условия се създава за първи път, Комисията предвижда оценка на неговото функциониране след две години на прилагане, за да се провери дали ще са необходими евентуални корекции.

Освен това стратегическите планове по ОСП ще подпомагат земеделските стопани да подобрят условията на труд в стопанствата чрез **системата за съвети в селското стопанство** и при интервенции в различните секторни програми.

В тази връзка е необходимо да се разгледа и следната свързана информация: Директива 2019/1152/ЕО за прозрачните и предвидими условия на труд; Директива 2009/104/ЕО и Директива 89/391/ЕИО относно безопасността и здравето при работа

5. Новата ОСП ще включва по-силна подкрепа за **младите земеделски стопани**. Сума, равна на най-малко 3 % от пакета за директни плащания на всяка страна от ЕС, трябва да се използва за подпомагане на млади земеделски стопани, които създават земеделско стопанство. Това подпомагане може да се предоставя като подпомагане на доходите, подпомагане на инвестициите или помощ за започване на стопанска дейност за млади земеделски стопани (само 50 % от съответното подпомагане за инвестиции ще се отчита за тази цел).
6. Равенството между половете и **увеличаването на участието на жените** в селското стопанство са част от целите на стратегическите планове по ОСП. Държавите от ЕС трябва да направят оценка на тези въпроси и да разработят мерки за подобряване на положението.
7. Новата ОСП ще подкрепи прехода към по-устойчиви системи за прехрана и земеделие в съответствие с Европейския зелен пакт. Новата екологосъобразна архитектура на ОСП представлява важна стъпка в прехода към по-устойчиви системи на селското и горското стопанство в ЕС. Двама стълба на

ОСП се съчетават в единен стратегически план по ОСП, като всички средства и инструменти на политиката са насочени към едни и същи цели в областта на **околната среда и климата**. При изготвянето на своите стратегически планове държавите от ЕС ще разполагат с гъвкавост да адаптират схемите за подпомагане към местните и агрономските реалности. Държавите от ЕС са задължени да гарантират, че техните стратегически планове по ОСП имат по-голяма обща амбиция по отношение на околната среда и климата в сравнение с предходния програмен период (без „отстъпление“). Освен това Комисията трябва да оцени съгласуваността и приноса на предложените стратегически планове по ОСП към законодателството и ангажиментите на Съюза в областта на околната среда и климата, и по-специално към целите на Съюза за 2030 г., определени в Стратегията „От фермата до трапезата“ и в Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030г. От държавите от ЕС ще се изисква да оценят съгласуваността на своя план за ОСП с преразгледаното законодателство на ЕС в областта на околната среда и климата и да предложат изменения на своя план, когато е необходимо.

Новата ОСП ще включва проследяване на климата. За да се гарантира, че приносът на ОСП за действията в областта на климата се измерва и отчита правилно, Комисията ще предложи подобрена методология чрез делегиран регламент за прилагане след 2025 г.

8. Плащанията на всички бенефициери по ОСП ще продължат да бъдат свързани с набор от задължителни правила (известни като „условни условия“ в новата ОСП), включващи законоустановени изисквания за управление (ЗИУ) и добри селскостопански и екологични условия (ДСЕС). В сравнение с настоящата ОСП правилата за обвързаност с условия ще включват по-високо равнище на амбиция в няколко области. В настоящата ОСП земеделските стопани получават директни плащания за екологизиране за изпълнението на три практики: диверсификация на културите, поддържане на постоянно затревени площи и заделяне на земя за приоритетни екологични площи. В новата ОСП най-ефективните аспекти на тези практики ще бъдат включени в новите правила за обвързаност с условия. Например:

- **ДСЕС в областта на опазването и качеството на почвите:** сеитбооборотът ще се изисква във всички стопанства с площ от най-малко 10 хектара. Диверсификацията на културите (настоящото задължение) ще бъде разрешена само когато тази практика допринесе за целта за запазване на почвения потенциал. Съществуват изключения за стопанства с много пасища, а биологичните стопанства се считат за изпълняващи задължението;
  - **ДСЕС в областта на биологичното разнообразие и ландшафта:** 4 % от земята ще бъде предназначена за производствени елементи и площи, включително земи под угар, във всички стопанства с площ най-малко 10 хектара. Това е повече, отколкото при настоящата система за „екологизиране“. Задължителният минимум за такива производствени обекти ще бъде 3 %, когато земеделските стопани „допълват“ тази обща стойност до 7 % чрез екосхема или когато земеделските стопани отделят значителна допълнителна земя за междинни култури или култури, които обогатяват почвата с азот (отглеждани без продукти за растителна защита във всеки отделен случай).
9. **Развитието на селските райони**, т.нар. „втори стълб“ на ОСП, ще отдели по-голям дял от своите ресурси за интервенции, свързани с климата и околната среда:
- **подкрепа за околната среда, климата и хуманното отношение към животните:** най-малко 35 % от средствата ще бъдат разпределени за ангажименти за управление на агроекологията, плащания по „Натура 2000“ и Рамковата директива за водите, инвестиции в областта на околната среда и климата и хуманно отношение към животните. В сравнение с 30 % от средствата за развитие на селските райони, които трябва да бъдат предназначени за околната среда и климата днес;
  - **райони с природни ограничения (ANC):** 50 % от плащанията за райони с природни ограничения (ANC) ще се отчитат

към тази обособена сума (в сравнение със 100 % днес).

10. Най-малко 15 % от финансирането, което гържавите от ЕС отделят **за секторни интервенции в сектора на плодовете и зеленчуците**, ще трябва да бъде изразходвано за видове действия, обслужващи специфичните цели на ОСП в областта на околната среда и климата, в сравнение с 10 % през настоящия период. Освен това реформата въвежда няколко нови вида интервенции, които обслужват едни и същи цели в областта на околната среда и климата; Държавите от ЕС ще трябва да заделят поне 5 % от финансовите средства за лозаро-винарския сектор, за да постигнат тези цели.
11. Новата ОСП ще **укрепи позицията на земеделските стопани и ще повиши конкурентоспособността на хранително-вкусовия сектор**. Новата ОСП допълнително укрепва позицията на земеделските стопани във веригата за доставки на храни. Промените за засилване на сътрудничеството между производителите са в съответствие със стратегията „От фермата до трапезата“:
  - **подкрепа за конкурентоспособността чрез специфични за сектора интервенции:** в рамките на стратегическите планове по ОСП подпомагането за организациите на производители, следвайки модела на плодовете и зеленчуците, ще бъде разширено, така че да обхване всички селскостопански сектори, с изключение на лозаро-винарския сектор и пчеларството. Всички програми за специфично за сектора подпомагане, които понастоящем са обхванати от общата организация на пазара (ООП), ще бъдат част от стратегическите планове по ОСП и ще се ръководят от новия подход, основан на резултатите, на новия модел за предоставяне на помощ (включително текущите национални програми в областта на виното и пчеларството);
  - **изключения от правото в областта на конкуренцията:** в рамките на реформирания регламент за ООП бяха разширени някои изключения от законодателството в областта на конкуренцията, което позволи на земеделските стопана-

ни да работят заедно и/или с други заинтересовани страни в хранителната верига с цел гарантиране на по-високи стандарти за устойчивост;

- **управление на доставките за схемите за ЗНП и ЗГУ:** новата ООП ще разшири обхвата на настоящия инструмент за регулиране на предлагането за защитените наименования за произход (ЗНП) и защитените географски указания (ЗГУ), така че да обхване всички сектори – досега ограничени до шунката и сиренето – като даде значителен тласък на земеделските производители от ЕС, които произвеждат продукти със ЗНП и ЗГУ.

12. Новата ОСП запазва цялостната **пазарна ориентация** от предишните реформи, като съгласува предлагането от земеделските стопанства в ЕС с търсенето в Европа и извън нея:

- **извличане на максимална полза от възможностите, предлагани от световните пазари:** с подкрепата на новите стратегически планове по ОСП и правилата на общата организация на пазара (ООП) земеделските стопанства в ЕС ще продължат да работят в съответствие с пазарните сигнали и ще бъдат добре оборудвани;
- **нов финансов резерв:** за справяне с бъдещи кризи реформираната ОСП ще включва нов финансов резерв. Резервът възлиза на най-малко 450 млн. EUR годишно и може да бъде насочен към мерки като спешна помощ за закупуване и частно складиране.

В съответствие със Съобщението на Европейската комисия относно прегледа на търговската политика се потвърждава, че „е целесъобразно Европейският съюз, при определени обстоятелства, определени от правилата на СТО, да изисква вносните селскостопански продукти да отговарят на определени изисквания за производство на ЕС, така че да се гарантира ефективността на стандартите в областта на здравеопазването, хуманното отношение към животните и околната среда, които се прилагат за селскостопанските продукти в Европейския съюз, и да се

допринесе за пълното осъществяване на съобщенията относно Европейския зелен пакт и стратегията „От фермата до трапезата“.

13. Договорени са специфични правила за лозаро-винарския сектор, включително:

- **схема за разрешаване на засаждането на лозя:** удължаване на тази схема до 2045 г. с два междинни прегледа през 2028 г. и 2040 г.;
- **хибридни сортове лози:** разрешение за използване на хибридни сортове лози „Vitis vinifera„и други видове „Vitis“ за производството на качествени вина със ЗНП – голяма стъпка към по-устойчиви сортове лози;
- **безалкохолни вина и частично обезалкохолени лозаро-винарски продукти:** разрешение за пускане на пазара на безалкохолни вина и за защита на лозаро-винарските продукти, частично обезалкохолени, като ЗНП и ЗГУ, което дава възможност на лозаро-винарския сектор в ЕС да се възползва от обещаващи нови възможности;
- **етикетиране на хранителната стойност и съставките:** прилагането на нови правила относно храненето и етикетването на съставките на вината и ароматизираните лозаро-винарски продукти, за да се подобри информацията за потребителите, като се изисква от винопроизводителите да посочват енергийната стойност на своите продукти и се гарантира, че на етикета или по електронен път се предоставя пълна информация за храненето и съставките.

14. Новата ОСП установява допълнителни правила относно **географските указания** (ГО) в съответствие с някои от стъпките, предприети за укрепване на позицията на земеделските стопани и новите правила за лозаро-винарския сектор:

- **Регламент за снабдяването със ЗНП и ЗГУ:** регламентът за снабдяване със ЗНП и ЗГУ ще бъде разширен, така че да

обхване всички сектори;

- **спецификации на продукта:** критериите за устойчива пре-работка могат да бъдат включени в продуктовата спецификация на доброволна основа;
- **допълнителни гаранции за продуктите със ЗНП и ЗГУ:** ЗНП и ЗГУ ще бъдат изрично защитени в интернет и срещу транзитни стоки в рамките на ЕС. Защитата на ЗНП и ЗГУ ще обхване и използването на наименованията на съставките;
- **ароматизирани вина с географско указание:** тази схема ще бъде обединена със схемата за селскостопански продукти и храни;
- **прилагане на нови правила за лозаро-винарския сектор:** На производителите на вино със ЗНП и ЗГУ ще бъде разрешено да използват хибриди;
- **съгласуваност между секторите:** процедурите ще бъдат опростени, рационализирани и съгласувани между отделните сектори.

15. Държавите от ЕС, които все още извършват директни плащания въз основа на исторически референции за права на плащане, ще трябва да продължат да намаляват разликите между плащанията на хектар в своята държава членка. Този процес, наречен **вътрешно сближаване**, трябва да гарантира, че всички права на плащане са на стойност най-малко 85 % от средната стойност през 2026 г.

В държавите, които получават директни плащания на хектар (ха) земеделска земя, което е под 90 % от средното за ЕС плащане на хектар, техният бюджет ще нарасне до половината от разликата до 90 % от средната стойност. Плащанията ще бъдат най-малко 200 EUR/ха през 2022 г. и ще нараснат на 215 EUR/ха през 2027 г. Този процес се нарича **външно сближаване** и продължава тенденцията за сближаване на средните равнища на плащанията в държавите от ЕС.

Бюджет на програмата за ЕС и бюджет за България.

- **387 милиарда евро** във финансирането на ОСП (2021—27 г.)

ОСП ще продължи да бъде подпомагана от два фонда: Европейският фонд за гарантиране на земеделieto (ЕФГЗ) е определен на 291,1 милиарда евро (по текущи цени), а Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), включително финансирането от Next Generation EU, ще възлиза на 95,5 милиарда евро.

- **До 8 милиарда евро** от Next Generation EU

Бюджетът за ЕЗФРСР включва 8 милиарда евро Next Generation EU, за да се помогне на селските райони да направят структурните промени, необходими за постигане на целите на Европейския зелен пакт и цифровия преход.

- **До 25 %** прехвърляне между подпомагането на доходите и развитието на селските райони.